

COVID-19-epidemian hillinnän hybridistrategian linjaukset vuonna 2022

Hybridistrategian tavoite vuonna 2022 on yhteiskunnan vakauttaminen mahdollisimman avoimeksi, jälkihoidon ja jälleenrakennuksen tukeminen sekä tarkoituksenmukainen varautuminen globaalin pandemian jatkumiseen. Ihmisten omaehtoista koronaterveyden edistämistä tuetaan rokotusten, kotitestauksen edistämisen ja kansalaisviestinnän keinoin. Päätöksenteossa huomioidaan edelleen lapsen edun ensisijaisuuden periaate. Tilanteen niin vaatiessa epidemiatilanteen äkilliseen heikkenemiseen on pystyttävä vastaamaan tarkoituksenmukaisin keinoin.

Yleiskuva

Rokotuskattavuuden kasvun myötä vakavalle tautimuodolle riskissä olevat henkilöt on yhä paremmin suojattu. Suojan tehostumisen ja uusien virusmuunnosten takia on jatkuvasti arvioitava uudelleen käytössä olevien toimenpiteiden ja keinojen epidemiologista vaikuttavuutta, oikeasuhtaisuutta ja välttämättömyyttä, ottaen huomioon perusoikeuksien toteutuminen.

Merkittävimmät terveysriskit kohdistuvat koko ajan pienenevään rokottamattomaan väestöön ja ihmisiin, joilla syystä tai toisesta ei ole riittävää suojaa taudilta. Tartuntatautilailla pyritään kohdentamaan epidemian välttämättömät torjuntatoimet oikeasuhtaisesti ja vaikuttavasti ja toisaalta varautumaan mahdollisten uusien virusmuunnosten vaikutuksiin, jotta yhteiskunnan kriittiset toiminnot eivät joutuisi uhatuiksi.

Epidemiantorjunta perustuu jatkossa ensisijaisesti ihmisten omaehtoisen terveysturvallisen toimintatavan tukemiseen, tartuntojen vakavien seurausten ehkäisemiseen rokotuksin ja vain välttämättömiltä ja rajatuilta osin tilapäiseen sääntelyyn, mukaan lukien EU:n koronatorjuntatoukksen kansallinen käyttö. Koronaturvallisessa arkielämässä korostuvat kattavat rokotukset, kotitestauksen edistäminen ja selkeä kansalaisviestintä kunkin alueen tilanteesta ja toimista. Hybridistrategian toimintasuunnitelmalla tuetaan toimivaltaisia viranomaisia voimassa olevan lainsäädännön mukaisessa tartuntatautien torjunnassa paikallisissa ja alueellisissa erityistilanteissa. Mahdollisten rajoitusten on oltava mahdollisimman rajattuja niin kohteeltaan, sisällöltään, kestoltaan kuin alueeltaan, ja niiden tulisi kohdella eri aloja tartuntojen vaikeasti hallittavan leviämisen ja vakavien seuraamusten riskiin nähden mahdollisimman yhdenvertaisesti.

Erittäin herkästi tarttuvan omikron-muunnoksen kiihdyttämän ennennäkemättömän epidemia-aallon aikana ja sairaalahoidon kuormittumisen takia vuodenvaihteessa 2021 – 2022 otettiin käyttöön merkittävät epidemian etenemisen hillintätoimet (poikkihallinnollisesti valmisteltu valtakunnallinen hätäjarrumekanismi) ja palattiin laajamittaiseen pandemian torjuntaan. **Tarkoituksena on luopua laajamittaisista toimita siten, että mahdolliset tartuntarypät erityisesti altistumistilanteissa, joissa on riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä, rajataan tartuntatautilain mukaisin perustoimivaltuuksin paikallisten viranomaisten toimesta nopeasti, kohdennetusti ja tehokkaasti ja siten suojataan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia.**

Tilannekuvan seuranta, ennakointi ja varautuminen

Tilannekuvan jatkuva muodostaminen perustuu sekä kansalliseen että kansainväliseen tietopohjaan. Yhteiskunnan pitäminen mahdollisimman avoimena edellyttää jatkuvaa riittävän varmaa tietoa rokotuskattavuuden suojatasosta sekä siitä, kuinka merkittävän ja todennäköisen hengen tai terveyden uhan tauti riskiryhmille aiheuttaa. Tällä arviolla, joka jatkuvasti tarkentuu kertyvän kokemuksen ja tutkimusnäytön myötä, on suora vaikutus siihen, mitä epidemiantorjunnan keinoja kulloinkin on käytössä ja miten niiden oikeasuhtaisuutta, kokonaisuhyötyjä ja haittoja jatkuvasti seurataan ja arvioidaan.

Tilannekuvan muodostamisessa ja ennakoinnissa huomioidaan ajantasaisin kansainvälinen tieto pandemiatilanteen kehittymisestä. Pandemian jatkuessa on varauduttava siihen, että syntyy uusi virusmuunnos, joka kykenee väistämään rokotussuojaa ja aiheuttamaan merkittävän epidemian uudelleen pahenemisen myös Suomessa. **Tilanteen niin vaatiessa epidemiatilanteen äkilliseen heikkenemiseen on pystyttävä vastaamaan tarkoituksenmukaisin keinoin.**

Valtakunnallisen ja alueellisen epidemiologisen tilanteen mittaristossa ja tilannearviossa painotetaan osa-alueita ja tekijöitä, joilla voidaan ennakoida epidemian uudelleen kiihtymisen riskiä sekä seurata koronainfektion vakavien muotojen ja rokotusohjelman etenemistä. Olennaista on seurata, miten pysyvästi rokotusohjelmalla tavoiteltu vakavien sairastumisten väheneminen ja kuolleisuuden lasku saavutetaan. **Testaus- ja jäljitysstrategia päivitetään kunkin epidemiatilanteen vaatimusten mukaiseksi.**

Alueellisen toiminnan painopisteet

Alueellisella ja paikallisella tasolla on ensisijaista varmistaa joustava ja saavutettava väestön rokotaminen rokotusohjelman periaatteiden mukaisesti siten, että pystytään varmistamaan mahdollisimman laaja suoja vakavia tautimuotoja vastaan. Lisäksi alueellisella ja paikallisella tasolla on tärkeää edistää arkielämän terveysturvallisia toimintatapoja ja huolehtia epidemiatilanteen ja ajantasaisten torjuntatoimien viestinnästä alueen väestölle.

Tilanneanalyysillä ja toimenpiteiden vaikutusarvioinnilla tuetaan sekä yksilöiden oikeuksien toteutumista että alueen elinkeinoelämän ja yhteiskunnallisen toimeliaisuuden elpymistä.

Suositus- ja rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää kokonaisvaltaista arviota, jossa päätöksiä punnitaan niiden epidemiologisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten suhteen sekä suhteessa perusoikeuksiin. Väestön immuunisuoja koronavirusinfektiota vastaan on epidemian alkuvaiheita olennaisesti parempi. Tällöin yksilöitä, koko väestöä tai tiettyjä yhteiskunnan toimintoja ennakkollisesti ja laaja-alaisesti koskevat painokkaat ja pitkäkestoiset toimet eivät aiemmalla tavalla enää ole epidemiologisesti ja lääketieteellisesti perusteltuja sanottuun tarkoitukseen nähden, eivätkä ne myöskään tällöin ole oikeudellisesti välttämättömiä ja oikeasuhtaisia

Oikeudellisen suojavaatimuksen painopiste on haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksissa ja väestötasolla rokotussuojan varmistamisessa. **Ensisijaista on varmistaa hoidon ja palveluiden yhdenvertainen saatavuus. Tämä edellyttää riittävän varmaa tietoa rokotuskattavuuden suojatasosta, tartuntojen leviämisen torjuntatasosta ja alueen väestön tarpeisiin vastaavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tilasta.** Alueen epidemiatilanteen vakauduttua käytettävät valtuudet vastaavat tavanomaista yleisvaarallisten tartuntatautien torjuntaa ja vain välttämättömien torjuntatoimien tehostamista paikallisissa erityistilanteissa ja -kohteissa.

Strategian linjauksia toteuttavien toimenpiteiden käytössä lasten asema ja lapsen edun ensisijaisuuden periaate otetaan erityisesti huomioon siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Vaikutusarvioinnissa on

syytä ottaa huomioon myös koronasairauden ja epidemian torjunnan keinojen laajemmat hyvinvointivaikutukset, jotka saattavat ilmetä vasta pidemmällä aikavälillä.

Rajojen terveysturvallisuustoimet

Terveysturvallisuustoimet rajoilla määräytyvät tartuntatautilain mukaisesti. Määräaikaiset pykälät ovat tällä hetkellä voimassa 30.6.2022 saakka. Sisärajalvonnasta on luovuttu, ja ilman merkittävää rajojen terveysturvallisuutta koskevaa uhkaa sen palauttamiselle ei nähdä epidemiologisia ja oikeudellisia perusteita. Ulkorajoja koskien Suomi noudattaa EU:n yhteistä linjaa maahantulon edellytyksistä.